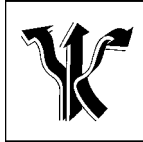

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ”
(для спеціалістів, магістрів)

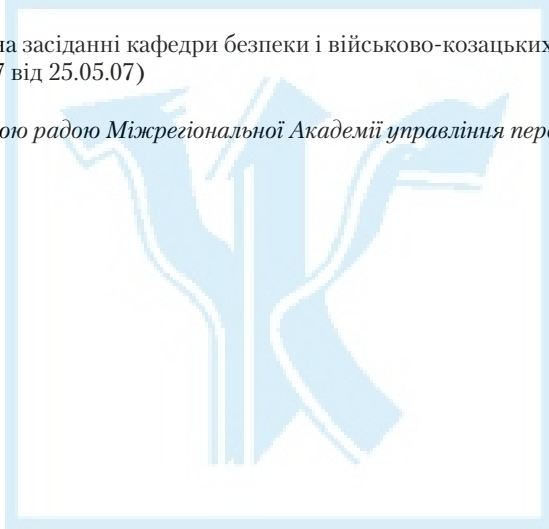
МАУП

Київ 2007

Підготовлено доцентом кафедри безпеки і військово-козацьких дисциплін
М. О. Левченко

Затверджено на засіданні кафедри безпеки і військово-козацьких дисциплін
(протокол № 7 від 25.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Левченко М. О. Навчальна програма дисципліни “Менеджмент безпеки”
(для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2007. — 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Менеджмент безпеки”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ринкові та демократичні перетворення в Україні виявили недосконалість діючої системи безпеки, її невідповідність загрозам у сфері підприємництва і бізнесу, де надзвичайно сильно на ситуацію впливають такі фактори, як жорстка конкурентна боротьба з її несумлінними методами, криміналізація і тенізація частини економіки.

Актуальними проблемами сьогодення є зростаючий міжнародний тероризм, загрози у сфері інформаційної, економічної, соціальної, виробничо-технологічної, економічної безпеки.

Курс дисципліни “Менеджмент безпеки” — ключовий навчальний предмет у системі підготовки фахівців цього профілю.

Метою навчальної дисципліни є підготовка професіоналів, здатних з позиції сучасного менеджменту вибудувати систему безпеки підприємства, забезпечити безпечне функціонування його підрозділів у різних видах діяльності, організувати надійний захист власності, об’єктів інфраструктури, інформаційних ресурсів, персоналу і керівництва.

Менеджери безпеки повинні знати особливості ринкової економіки і ділових відносин, уміти оцінювати наявні та потенційні погрози, планувати, організовувати і контролювати роботу з протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам безпеки фірми.

Програма навчальної дисципліни “Менеджмент безпеки” складається з трьох змістових модулів.

У змістовому модулі “Наукові основи безпеки” безпека розглядається як біологічна і соціальна категорія, одна з первинних потреб людини, розкриваються сутність менеджменту безпеки як одного з напрямів сучасного менеджменту, зміст і нормативно-правові основи системи безпеки.

Змістовий модуль “Оперативна практика менеджера безпеки” призначений для навчання основних методів інформаційно-пошукової, інформаційно-аналітичної, оперативно-профілактичної діяльності в інтересах захисту підприємства.

У змістовому модулі “Менеджмент безпеки основних видів діяльності підприємства” висвітлюються сутність діяльності по забезпеченню економічної, комерційної, виробничої безпеки, організації охорони і режимних заходів, питання забезпечення безпеки у кризових і екстремальних ситуаціях, питання особистої безпеки та фізичного захисту, організації превентивних заходів для захисту від терористичних загроз.

У процесі вивчення курсу “Менеджмент безпеки” майбутні фахівці повинні одержати ґрунтовні знання набути практичних навичок з організації захисту комерційної таємниці та протидії конкурентній розвідці й промислового шпигунству, профілактичної роботи з персоналом і внутрішніх службових розслідувань.

Менеджери безпеки не є суб'єктами оперативно-розшукової діяльності. Тому особлива увага на заняттях повинна приділятися правовій підготовці студентів, умінню наполегливо, ініціативно, рішуче діяти в інтересах підприємства, строго в рамках законності використовувати відкриті та негласні методи роботи.

Лекції, семінари і практичні заняття навчальної дисципліни “Менеджмент безпеки” рекомендується проводити з використанням сучасних методів оптимізації навчального процесу (проблемне навчання, ситуаційні задачі, рольові ігри, кейси, тренінги), максимально використовуючи відкриті матеріали з досвіду практичної діяльності спецслужб, правоохоронних органів, недержавних служб безпеки України і зарубіжних країн.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Наукові основи безпеки
1	Безпека у XXI ст.
2	Безпека в ринковій економіці та підприємництві
3	Менеджмент безпеки — новий напрям сучасного менеджменту
4	Функція планування і стратегічного керування в менеджменті безпеки
5	Функція системного аналізу та інформування керівництва в менеджменті безпеки
6	Функція контролю у забезпеченні безпеки
7	Сутність і зміст системи корпоративної безпеки
8	Нормативно-правові основи організації служби безпеки
9	Професіограма менеджера безпеки

1	2
	Змістовий модуль II. Оперативна практика менеджера безпеки 10 Методи роботи менеджера безпеки 11 Менеджмент оперативно-розвідувальної діяльності 12 Бізнес-розвідка 13 Інформаційно-аналітична робота 14 Інформаційно-пошукова робота 15 Організація роботи з конфіденційними помічниками 16 Спостереження 17 Менеджмент діяльності по захисту від несумлінної конкуренції 18 Організація захисту інформації 19 Оперативно-профілактична робота із захисту конфіденційної інформації 20 Оперативно-профілактична робота з виявлення і перекриття каналів просочування конфіденційної інформації 21 Оперативно-профілактична робота із забезпечення внутрішньої безпеки підприємства 22 Службові розслідування у практиці менеджера безпеки
	Змістовий модуль III. Менеджмент безпеки основних видів діяльності підприємства 23 Менеджмент економічної та виробничої безпеки 24 Менеджмент комерційної безпеки 25 Менеджмент безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства 26 Менеджмент охорони та режимних заходів 27 Спеціальні технічні засоби забезпечення безпеки 28 Менеджмент безпеки в екстремальних ситуаціях 20 Менеджмент безпеки персоналу і керівництва 30 Особиста безпека менеджера
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ”

Змістовий модуль I. Наукові основи безпеки

Тема 1. Безпека у XXI ст.

Безпека як біологічна і соціальна категорія живої природи і людства. Безпека як одна з первинних потреб людини. Безпека людини й

організації як підсистеми сучасного суспільства. Соціальні і соціально-психологічні чинники поведінки людини в забезпеченні безпеки.

Література [1; 6; 12; 17; 36; 50; 52]

Тема 2. Безпека в ринковій економіці та підприємництві

Закони, принципи і технології ринкової економіки. Конкуренція і безпека підприємництва. Сутність понять: безпека підприємства, економічна безпека підприємства. Чинники, що впливають на безпеку підприємства: несприятлива економічна політика держави, дія інших суб'єктів господарювання, кризові явища у світовій економіці. Несумлінна конкуренція.

Література [1–11; 20; 25; 31; 36; 50; 52]

Тема 3. Менеджмент безпеки – новий напрям сучасного менеджменту

Менеджмент як ринковий вид діяльності й керування. Менеджмент безпеки як новий напрям у сучасному менеджменті. Зв'язок менеджменту безпеки з менеджментом ділового адміністрування, бізнесу, людських ресурсів, соціальним менеджментом. Системний, ситуативний і комплексний підходи до забезпечення безпеки. Визначення цілей у забезпеченні безпеки. Об'єкти діяльності по забезпеченню безпеки. Суб'єкти діяльності по забезпеченню безпеки. Принципи побудови систем безпеки: відповідність цілей діяльності, економічна доцільність, облік об'єктивної ділової обстановки, погодженість завдань виробництва, комерції, фінансів і безпеки. Сили і засоби служби безпеки.

Література [4; 8; 17; 20; 25; 36; 50; 52]

Тема 4. Функція планування і стратегічного керування в менеджменті безпеки

Система стратегічного керування підприємством. Стратегічний менеджмент. Ринкові стратегії. Участь служби безпеки у вирішенні завдань стратегічного менеджменту фірми: захист інформаційних ресурсів, профілактична і запобіжна робота у конкурентному середовищі, розробка програм захисту інформації й об'єктів, систематичне забезпечення надійного захисту від зазіхань.

Література [4; 10; 11; 17; 20; 21; 25; 29; 36; 50; 52]

Тема 5. Функція системного аналізу та інформування керівництва в менеджменті безпеки

Інформаційні потоки в організації; соціально-психологічний клімат у колективі, конфлікти, виявлення нелояльності до керівництва. Сумнівні зв'язки працівників, стан охоронної і режимної діяльності, стан засобів протипожежної, екологічної безпеки, охорони праці, готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій, аналіз профілактики протиправних акцій. Аналіз ситуації в зовнішньому середовищі організації: ситуація в регіоні, стан безпеки в регіональній, комерційній, економічній сферах, оперативна ситуація у сфері діяльності, проблеми ділових стосунків з партнерами, стан оперативної діяльності служби безпеки, стан взаємодії з правоохоронними органами, найімовірніші загрози діяльності підприємства.

Література [2; 3; 9; 11; 20; 23; 29; 52]

Тема 6. Функція контролю у забезпеченні безпеки

Контроль як процес забезпечення основного завдання керування. Запобігання кризовим ситуаціям. Підтримка успіху. Форми контролю. Попередній контроль. Поточний контроль. Заключний контроль. Адміністративний контроль. Фінансовий контроль.

Література [1; 4; 19; 21; 23; 24; 36; 52]

Тема 7. Сутність і зміст системи корпоративної безпеки

Система безпеки як організована структура підрозділів, засобів, методів, заходів. Принципи організації та функціонування системи безпеки. Мета системи безпеки. Основні заходи і методи захисту від загроз. Варіанти структури служби безпеки.

Література [5; 20; 23; 25; 36; 50; 52]

Тема 8. Нормативно-правові основи організації служби безпеки

Конституція України, законодавчі й підзаконні акти, що регламентують правовідносини у сфері підприємництва і безпеки. Норми і положення статуту підприємства, що стосуються безпеки діяльності. Концепція безпеки підприємства. Положення про службу охорони. Посадові інструкції. Положення про інформаційні ресурси підприємства. Службові інструкції з різних питань забезпечення безпеки.

Література [1; 20; 24; 52]

Тема 9. Професіограма менеджера безпеки

Типова модель професіограми (кваліфікаційна характеристика) менеджера безпеки. Необхідні знання, навички й уміння. Робоче місце (посада) менеджера безпеки. Професіоналізм у діяльності менеджера безпеки. Режим роботи. Мотивація. Зразковий щоденний план роботи. Соціокультурне середовище практичної діяльності. Етичні аспекти в діяльності менеджера безпеки.

Література [9; 20; 23–25; 28; 29; 48; 50]

Змістовий модуль II. Оперативна практика менеджера безпеки

Тема 10. Методи роботи менеджера безпеки

Робота з інформацією. Облік непрямих ознак. Збирання інформації з відкритих джерел. Усне опитування. Запити. Вивчення документів. Дослідження предметів. Огляд. Спостереження в оперативній роботі. Застосування технічних засобів одержання інформації. Використання конфіденційних зв'язків. Легендування оперативних заходів. Елементи приховування мети і конспірації в діяльності менеджера.

Література [3; 9; 20; 37; 33; 48; 50; 52]

Тема 11. Менеджмент оперативно-розвідувальної діяльності

Межі права в оперативно-розвідувальній діяльності служб безпеки недержавних об'єктів економіки. Зміст поняття “оперативно-розвідувальна діяльність служби безпеки підприємства” та його відмінність від оперативно-розшукової діяльності державних органів, напрями оперативно-розвідувальної діяльності служби безпеки. Місце і роль оперативно-розвідувальної діяльності в комплексній системі безпеки підприємства.

Література [11; 12; 14; 25; 26; 32]

Тема 12. Бізнес-розвідка

Маркетингове оточення фірми. Фактори зовнішнього маркетингового середовища. Об'єктивна економічна необхідність вивчення конкурентів. Моніторинг конкурентного оточення. Бази спостереження. Сфери інформаційно-пошукової діяльності, об'єкти маркетингової і ділової розвідки. “Радар” конкурентів за А. Сливоцьким. Перелік основних зведень про конкурента. Визначення понять: маркетингові до-

слідження, бенчмаркінг, економічна розвідка, ділова розвідка (бізнес-розвідка). Промислове шпигунство. Розвідка як стимулятор розвитку виробництва й удосконалювання технологій. Етичні й економічні аспекти ділової розвідки.

Література [2; 3; 5; 9; 37; 49; 52]

Тема 13. Інформаційно-аналітична робота

Визначення понять: дані, інформація, знання. Якісні, кількісні, ціннісні характеристики інформації. Класифікація інформації: за видом, типом, суттю. Носії інформації: люди, компоненти зафіксованих матеріалів, технічні засоби, виробничі зразки. Зовнішні і внутрішні джерела інформації. Етапи аналітичної обробки інформації, складання інформаційних документів: огляди, інформаційні повідомлення, аналітичні записки. Підготовка прогнозів і висновків. Нагромадження інформації про конкурентів і потенційних ділових партнерів

Література [3; 9; 29; 37; 48; 50; 52]

Тема 14. Інформаційно-пошукова робота

Характеристика відкритих джерел інформації. Організація вивчення відкритих джерел інформації. Експертна інформація. Одержання інформації шляхом усного опитування. Легندоване опитування. Тактичні і психологічні особливості проведення опитування. Наведення довідок. Виявлення особи за місцем проживання чи роботи. Дослідження зразків. Реінжиніринг. Використання можливостей сторонніх організацій.

Література [2; 3; 9; 11; 20; 23; 29; 52]

Тема 15. Організація роботи з конфіденційними помічниками

Класифікація помічників. Мотиви залучення до співробітництва. Етапи залучення до співробітництва; вивчення, оцінювання мотивації, первинний контакт, установлення довірчих відносин, закріплення контакту, перевірка, навчання, керівництво діяльністю, завершення роботи. Тактичні та психологічні особливості роботи з конфіденційними помічниками.

Література [9; 20; 23–25; 28; 29; 48]

Тема 16. Спостереження

Завдання, що вирішуються спостереженням. Види зовнішнього спостереження: стаціонарне, супровід. Технічні засоби спостереження. Аналітична обробка результатів зовнішнього спостереження. Контрспостереження. Значення навичок виявлення стеження в організації особистої охорони VIP-персон, менеджменті банківської безпеки, безпеки перевезень.

Література [5; 20; 23; 32; 36; 45; 50]

Тема 17. Менеджмент діяльності по захисту від несумлінної конкуренції

Методи несумлінної, нецивілізованої конкуренції: промислове шпигунство, компрометація, корупція, фальсифікація продукції, брехлива реклама, фізичне і психологічне поведіння конкурентів. Характерні методи промислового шпигунства. Аналіз зовнішніх джерел погрози діяльності підприємства. Типові схеми дій зі дестабілізації підприємства. Замахи на конфіденційну інформацію. Планування роботи з протидії конкурентній розвідці. Сили і засоби служби безпеки. Об'єктний і лінійний принципи роботи.

Література [2; 10; 11; 34; 36; 48; 50; 51]

Тема 18. Організація захисту інформації

Аналіз об'єкта захисту. Виявлення загроз. Аналіз систем забезпечення безпеки. Установлення правил користування інформацією. Категорії документів. Організація безпечного функціонування інформаційних систем підприємства. Контроль документообігу.

Література [3; 9; 29; 37; 48; 50; 52]

Тема 19. Оперативно-профілактична робота із захисту конфіденційної інформації

Ймовірні шляхи проникнення агентири супротивника. Ознаки діяльності агентів кримінальної розвідки, персонал підприємства як об'єкт уваги служби безпеки. Оцінювання надійності секретноносіїв.

Групи осіб, які вимагають особливої уваги менеджера безпеки. Процес наймання і звільнення працівників фірми. Організація взаємодії з відділом кадрів. Тренінгова і профілактична робота з персоналом.

Література [23; 24; 30; 33; 47; 48; 50]

Тема 20. Оперативно-профілактична робота з виявлення і перекриття каналів просочування конфіденційної інформації

Виявлення потенційних каналів витоку інформації. Службові розслідування за фактами просочування, розголошення, несанкціонованого доступу до інформації. Організація каскадів закриття інформації. Оперативне забезпечення ділових зустрічей і переговорів. Інформаційна безпека контактів із представниками ЗМІ, участі підприємства у виставках, наукових конференціях. Основні методи протидії розвідці за допомогою спеціальних технічних засобів захисту інформації.

Література [9; 20; 23–25; 28; 29; 48]

Тема 21. Оперативно-профілактична робота із забезпечення внутрішньої безпеки підприємства

Внутрішньофірмові погрози безпеки. Напрями оперативно-профілактичної роботи: недопущення негативних явищ, пов'язаних з діяльністю персоналу, своєчасне виявлення нелояльних і ненадійних осіб, забезпечення захисту інформації та матеріально-фінансових цінностей, протидія конкурентній розвідці. Мотиви зрадництва інтересів фірми. Ознаки ненадійних і уразливих осіб, осіб з девіантною поведінкою. Методи оперативно-профілактичної роботи. Тактичні та психологічні особливості оперативно-профілактичної роботи.

Література [9; 20; 23–25; 28; 29; 48; 50; 52]

Тема 22. Службові розслідування у практиці менеджера безпеки

Правова основа проведення внутрішніх службових розслідувань. Розслідування причин, умов і обставин фактів несумлінної конкуренції, порушень внутрішнього розпорядку, режиму роботи з конфіденційною інформацією, правил і порядку поведінки з матеріально-фінансовими цінностями. Ознаки шахрайства у фінансово-господарській сфері. Тактика проведення службових розслідувань. Документальне оформлення результатів розслідування.

Література [11; 20; 25; 36; 48; 50; 52]

Змістовий модуль III. Менеджмент безпеки основних видів діяльності підприємства

Тема 23. Менеджмент економічної та виробничої безпеки

Завдання щодо захисту економічних інтересів підприємства. Принципи забезпечення економічної безпеки. Захист організації від недобросовісних контрагентів. Захист інтелектуальної власності. Керування системою економічної безпеки. Керування ризиками. Участь служби безпеки в роботі з підвищення конкурентоспроможності. Робота із запобігання аваріям, нещасним випадкам. Екстрені заходи захисту персоналу. Участь менеджера безпеки в комісії з розслідування нещасних випадків.

Література [4; 12; 23; 36; 48; 50; 52]

Тема 24. Менеджмент комерційної безпеки

Комерційна діяльність підприємства. Комерційні ризики. Роль комерційної безпеки у проведенні маркетингової розвідки, захист економічних інтересів підприємства шляхом контролю матеріально-технічного забезпечення і збуту продукції. Забезпечення безпеки комерційно-посередницької діяльності підприємства: рух вантажів, збереження, навантаження, розвантаження, операції купівлі-продажу.

Література [11; 13; 23; 24; 29; 33; 48; 50; 52]

Тема 25. Менеджмент безпеки зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Інформаційно-аналітична діяльність служби безпеки в зовнішньоекономічній сфері. Вивчення клієнтів, конкурентів, ділових партнерів. Протидія іноземній промисловій і технічній розвідці. Забезпечення безпеки ділових переговорів. Координація і взаємодія з державними спеціальними органами.

Література [4; 12; 23; 36; 48; 50; 52]

Тема 26. Менеджмент охорони і режимних заходів

Принципи організації охорони об'єктів інфраструктури підприємства. Планування. Розробка посадових інструкцій та інструкцій з внутрішньооб'єктного режиму. Особливості організації охорони об'єктів різного призначення, перевезень, масових заходів, оперативне забезпечення охорони об'єктів.

Література [11; 13; 21; 25; 36; 48; 50; 52]

Тема 27. Спеціальні технічні засоби забезпечення безпеки

Правове регулювання застосування спецтехніки. Системи пожежної й екологічної сигналізації. Охоронні системи. Системи санкціонованого доступу і телеспостереження. Системи біометричного розпізнавання особистості. Хімічні пастки і пристрої для прихованого маркірування. Спеціальна техніка розвідувального призначення. Поліграфічна апаратура.

Література [6; 12; 13; 20; 23; 25; 36; 48; 50; 52]

Тема 28. Менеджмент безпеки в екстремальних ситуаціях

Ситуації, що загрожують персоналу і власності підприємства: пожежі, аварії, вибухи, страйки, паніка, несанкціоноване проникнення, напад на працівників і об'єкти, загроза терористичного акту, захоплення заручників. Розробка планів дій служби безпеки і персоналу в надзвичайних ситуаціях. Антикризовий комітет підприємства. Тактика дій служби безпеки в екстремальних ситуаціях: необхідні заходи сповіщення, повідомлення правоохоронних органів і органів влади, введення особливого режиму доступу, збирання необхідних зведень. Робота служби безпеки з аналізу надзвичайної події.

Література [4; 12; 23; 36; 48; 50; 52]

Тема 29. Менеджмент безпеки персоналу і керівництва

Загрози особистій безпеці. Форми реагування людини на реальну загрозу. Організація фізичного захисту посадових осіб. Принципи побудови системи безпеки особи, яка охороняється. Діяльність особистої охорони. Профілактика терористичних актів у роботі служби безпеки підприємства.

Література [12; 20; 22–24; 36; 39; 48; 50; 52]

Тема 30. Особиста безпека менеджера

Значення спеціальної, фізичної, психологічної підготовленості фахівця служби безпеки. Конспірація як елемент безпеки менеджера. Правила безпечного поведіння при спілкуванні в різних соціальних групах. Уміння протистояти провокаціям. Необхідні навички протидії злочинним зазіханням.

Література [12; 20; 22–24; 36; 39; 48; 50; 52]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Безпека як одна з первинних потреб людини.
2. Безпека людини й організації як підсистеми сучасного суспільства.
3. Принципи ринкової економіки.
4. Конкуренція і безпека підприємництва.
5. Несумлінна конкуренція.
6. Чинники, що впливають на безпеку підприємства.
7. Менеджмент як ринковий вид діяльності.
8. Системний підхід до забезпечення безпеки.
9. Визначення цілей щодо забезпечення безпеки.
10. Об'єкти діяльності із забезпечення безпеки.
11. Суб'єкти діяльності із забезпечення безпеки.
12. Принципи діяльності із забезпечення безпеки.
13. Сили і засоби служби безпеки.
14. Система стратегічного управління підприємством.
15. Ринкові стратегії підприємства.
16. Участь служби безпеки у вирішенні завдань стратегічного менеджменту.
17. Аналіз обстановки у внутрішньому середовищі організації.
18. Аналіз обстановки у зовнішньому середовищі організації.
19. Контроль як зовнішня інформація керування.
20. Попередній, поточний, заключний контроль.
21. Принципи організації системи безпеки.
22. Мета системи безпеки підприємства.
23. Структурна побудова служби безпеки.
24. Законодавче регулювання правовідносин у сфері підприємництва і безпеки.
25. Концепція безпеки підприємства.
26. Зміст професіограми менеджера безпеки.
27. Етика діяльності менеджера безпеки.
28. Організація збирання інформації з відкритих джерел.
29. Елементи конспірації в діяльності менеджера безпеки.
30. Оперативно-розвідувальна діяльність служби безпеки підприємства.
31. Межі права в оперативно-розвідувальній діяльності.
32. Вивчення конкурентного оточення.
33. Об'єкти маркетингової та ділової розвідки.
34. Перелік основних зведень про конкурента.

35. Незаконні методи промислового шпигунства.
36. Класифікація інформації.
37. Носії інформації.
38. Етапи аналітичної обробки інформації.
39. Тактика проведення усного опитування.
40. Методи інформаційно-пошукової роботи.
41. Організація роботи з конфіденційними помічниками.
42. Спостереження в інформаційно-пошуковій роботі.
43. Методи несумлінної конкуренції.
44. Зовнішні джерела загрози діяльності підприємства.
45. Схеми дій зі дестабілізації підприємства.
46. Організація протидії конкурентній розвідці.
47. Організація безпечного функціонування інформаційних систем підприємства.
48. Правила користування інформацією.
49. Категорії документів.
50. Контроль документообігу.
51. Ознаки діяльності розвідки конкурентів.
52. Ознаки діяльності агентів кримінальної розвідки.
53. Групи осіб, які потребують особливої уваги менеджера безпеки.
54. Оцінювання надійності секретноносіїв.
55. Виховна і профілактична робота з персоналом.
56. Канали просочування конфіденційної інформації.
57. Організація каскадів закриття інформації.
58. Службові розслідування за фактами просочування конфіденційної інформації.
59. Забезпечення безпеки ділових зустрічей і переговорів.
60. Протидія конкурентній розвідці за допомогою технічних засобів.
61. Внутрішньофірмові загрози безпеки.
62. Основні напрями оперативно-профілактичної роботи.
63. Мотиви зрадництва інтересів фірми.
64. Ознаки ненадійних і уразливих осіб.
65. Тактика проведення службових розслідувань.
66. Службові розслідування за фактами порушення правил і порядку поводження з матеріально-фінансовими цінностями.
67. Ознаки шахрайства у фінансово-господарській сфері.
68. Принципи забезпечення економічної безпеки підприємства.
69. Участь служби безпеки в роботі з підвищення конкурентоспроможності підприємства.

70. Робота менеджера безпеки щодо запобігання аваріям і нещасним випадкам на підприємстві.
71. Забезпечення безпеки комерційної діяльності підприємства.
72. Маркетингова розвідка.
73. Інформаційно-аналітична діяльність служби безпеки в зовнішньоекономічній сфері.
74. Організація вивчення клієнтів, ділових партнерів, конкурентів у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
75. Забезпечення безпеки ділових переговорів з іноземними контрагентами.
76. Принципи організації охорони об'єктів підприємства.
77. Внутрішньооб'єктний режим підприємства.
78. Особливості організації охорони об'єктів різного призначення.
79. Особливості організації охорони масових заходів.
80. Правове регулювання використання спеціальної техніки забезпечення охорони і безпеки.
81. Основні системи технічного забезпечення безпеки підприємства.
82. Поняття екстремальної ситуації.
83. Ситуації, що загрожують персоналу і власності підприємства.
84. Тактика дій служби безпеки в екстремальних ситуаціях.
85. Керування підприємством у кризовій ситуації.
86. Загроза особистій безпеці людини.
87. Організація фізичного захисту.
88. Профілактика терористичних актів у діяльності служби безпеки.
89. Значення спеціальної підготовки менеджера безпеки.
90. Правила безпечного поведіння менеджера безпеки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Конституція* України.
2. *Закон* України “Про захист від недобросовісної конкуренції” від 07.08.96.
3. *Закон* України “Про захист інформації в автоматизованих системах” від 05.07.94.
4. *Закон* України “Про підприємства в Україні” від 27.03.91.
5. *Закон* України “Про службу безпеки України” від 25.03.92.
6. *10 000 советов*. Самозащита и оборона / Авт.-сост. В. В. Пименов. — Мн.: Совр. лит., 2001.
7. *Телохранитель*: Приемы, средства, критерии пригодности, экипировка и тренинг / Под общ. ред. А. Е. Тарас. — Мн.: Харвест, 1998.

8. *Читая* человека как книгу (Мимика. Жест. Поза. Почерк) / Сост. Е. К. Знак. — Мн.; М.: Эксмо-пресс, 1995.
9. Закон України “Про захист інформації в автоматизованих системах” від 05.07.94.
10. Закон України “Про банки і банківську діяльність” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 25.
11. *Тарас А. Е.* Безопасность бизнесмена и бизнеса: Практ. пособие. — Мн., 1996.
12. *Духов В. Е.* Экономическая разведка и безопасность бизнеса. — К.: ИМСО УМО/СТУДЦЕНТР, 1997.
13. *Журавлев С. Ю.* Частная охрана. — М.: Центр “Здоровье народа”, 1994.
14. *Землянов В. М.* Основы сыскного ремесла. — Мн.: Харвест, 2004.
15. *Землянов В. М.* Своя контрразведка: Практ. пособие. — Мн.: Харвест, 2002.
16. *Колтакиди А., Прохоров Д.* Империя ГРУ (очерки истории российской военной разведки): В 2 кн. — М.: Олма-пресс, 2001.
17. *Колпаков В. М.* Теория и практика управленческих решений. — К.: МАУП, 2004.
18. *Корж П. А., Клопов П. В.* Негосударственная безопасность. — Ростов н/Д: Феникс, 2002.
19. *Котлер Ф.* Основы маркетинга. — М.: Прогресс, 1990.
20. *Крысин А. В.* Безопасность предпринимательской деятельности. — М.: Финансы и статистика, 1996.
21. *Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф.* Основы менеджмента. — М.: ДЕЛЮ, 1993.
22. *Могильный А. И., Бесчастный В. Н., Винокуров Ю. О.* Основы безопасности бизнеса. — Д.: Регион, 2000.
23. *Настольная книга* сотрудника службы безопасности: Сборник. — М.: Гелиос, 1998.
24. *Низенко Э. И.* Обеспечение безопасности предпринимательской деятельности. — К.: МАУП, 2003.
25. *Николаюк С. І., Никифорчук Д. Й.* Безпека суб'єктів підприємницької діяльності: Курс лекцій — Сер.: Бібліотека оперативного працівника. — К.: КНТ, 2005.
26. *Оперативно-розыскная деятельность*: Учебник / Под ред. К. К. Горянова и др. — М.: ИНФРА-М, 2001.
27. *Операции* военной разведки / Сост. В. В. Петров. — Мн.: Литература, 1997.

28. *Пиз А.* Язык телодвижений: Как читать мысли других людей по их жестам. — Новгород: АйКью, 1992.
29. *Плэтт В.* Информационная работа стратегической разведки. — М.: Иностр. лит., 1958.
30. *Почепцов Г. Г.* Паблик рилейшнз для профессионалов. — К.: Ваклер, 2000.
31. *Пашкус Ю. В., Мысько О. Н.* Введение в бизнес (практическое пособие для предпринимателей). — Л.: Северо-Запад. — 1991.
32. *Роте М.* Разведка и контрразведка. — К.: Синто, 1993.
33. *Ронин Р.* Своя разведка. — Мн.: Харвест, 1997.
34. *Реверчук С. К., Крутка М. I.* Анатомія малого бізнесу. — Львів: Діалог, 1996.
35. *Спицин И. О., Спицин Я. О.* Маркетинг в банке. — К.: ЦММС “Писпайп”, 1993.
36. *Соснин А. С., Пригунов И. Я.* Менеджмент безопасности предпринимательства. — К.: Изд-во Европ. ун-та, 2002.
37. *Степанов Е. А., Корнеев И. К.* Информационная безопасность и защита информации. — М.: ИНФРА-М, 2001.
38. *Телицин В.* СМЕРШ: Операция и исполнители. — Смоленск: Русич, 2000.
39. *Требин М. П.* Терроризм в XXI веке. — Мн.: Харвест, 2003.
40. *Фатхутдинов Р. А.* Стратегический маркетинг. — М.: ЗАО “Бизнес-школа”; Интел-Синтез, 2000.
41. *Хант Ч., Зартарьян В.* Разведка на службе вашего предприятия. — К.: Укрзакордонсервис, 1992.
42. *Хилсман Р.* Стратегическая разведка и политические решения. — М.: Иностр. лит., 1957.
43. *Чернявский А.* Промышленный шпионаж и безопасность предпринимательства: Учеб.-метод. пособие. — К., 1996.
44. *Черняк В. В.* Тайны промышленного шпионажа. — М.: Вече, 2002.
45. *Шаваев А. Г.* Криминальная безопасность негосударственных объектов экономики. — М.: ИНФРА-М, 1995.
46. *Шариков К.* Терроризм и террористы: Ист. справ. — Мн.: Харвест, 1999.
47. *Щёкин Г. В.* Основы кадрового менеджмента. — К.: МАУП, 2004.
48. *Ярочкин В. И.* Информационная безопасность. — М.: Междунар. отношения, 2000.

49. Ярочкин В. И. Служба безопасности коммерческого предприятия. — М.: Ось-89, 1995.
50. Чернявский А. А. Безопасность предпринимательской деятельности. — К.: МАУП, 1998.
51. Юдаков А. Ю. Конкуренция: теория и практика. — М.: Акалис, 1996.
52. Зубов М. Р., Зубов Р. М. Безпека підприємницької діяльності: Нормативно-правові документи комерційного підприємства, банку. — К.: Істина, 2004.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Менеджмент безпеки”	4
Зміст дисципліни “Менеджмент безпеки”.....	5
Питання для самоконтролю.....	14
Список літератури	16

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3221
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП